

ASOS JOURNAL

The Journal of Academic Social Science

Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi, Yıl: 8, Sayı: 107, Ağustos 2020, s. 448-456

ISSN: 2148-2489 Doi Number: <http://dx.doi.org/10.29228/ASOS.44175>

Yayın Geliř Tarihi / Article Arrival Date

11.06.2020

Yayımlanma Tarihi / The Publication Date

29.08.2020

Emrah ONGAN

Güngören Belediyesi, Sosyal Bilimler
emrahongan@hotmail.com

NATO - TÜRKİYE İLİŐKİLERİNİN F-35 SAVAŞ UÇAĞI VE S 400 HAVA SAVUNMA SİSTEMİ ÜZERİNDEN DEĞERLENDİRİLMESİ

Öz

4 Nisan 1949 yılında 12 üye ülke tarafından kurulan NATO'ya 13.ülke olarak 18 Şubat 1952 yılında katılan Türkiye, ittifaka üye olmadığı halde asker gönderdiği Kore Savaşı ve daha sonrasında da özellikle Amerika ile kimi zaman da diğer müttefikler ile anlaşmazlıklara düşmüş, lakin hiçbir zaman Türkiye'nin ittifaktan ayrılması görüşü benimsenmemiştir. Buna mukabil Rusya'dan alınan ve kısa zaman içerisinde konuşlandırılıp ancak hali hazırda aktif hale getirilmeyen ve tedarik edilmesine karar verilip kamuoyuna açıklandıktan sonra çeşitli spekülasyonlara konu olan S-400 Hava Savunma Sistemi ile Türkiye'nin ittifaktan ayrılmasına dair sesler yükselmeye başlamıştır. Amerikan yönetimi ve senatosunda Türkiye'nin program ortağı olduğu ve % 6-7'lik parçasını üreterek katkıda bulunduğu F-35 Lightning savaş uçağının Türkiye ye teslim edilmemesi ve program ortağı olan Türkiye'nin parça üretiminden de çıkarılması gündeme gelmiş, Türkiye de bunun karşılığı olarak Rusya'nın soğuk savaş sonrası ürettiği ilk uçak olan SU-57'ye ilgi gösterebileceğini belirtmiş, bir bakıma başta Amerika olmak üzere diğer ittifaka üye ülkelere de rest çekmiştir.

Anahtar kelimeler: NATO, İttifak, Türkiye, A.B.D, Rusya, Offset, Know-how

NATO - TURKEY RELATIONS OF F-35 FIGHTER AIRCRAFT AND S 400 AIR DEFENSE SYSTEM EVALUATION OVER

Abstract

April 4 was established in 1949 by the 12 member countries of NATO to 13.ülk as participating in the year February 18, 1952 Turkey, sent troops although it is not an alliance member as the Korean War and later in the particular America sometimes fallen into dispute with other allies, yet never leaving Turkey's alliance idea was not adopted. Correspondingly from Russia and stationed in a short time, but already after not being activated and released to the public whether the decision to be supplied to various speculations subject with S-400 air defense system sounds on Turkey to leave the alliance began to rise. In the American administration and the Senate which Turkey is a program partner and to contribute by producing the track 6-7% F-35 Lightning battle the aircraft to be delivered to Turkey and program partners have been raised removed from the parts production in Turkey, Turkey as well as the provision of this He stated that he might show interest in SU-57, the first aircraft produced by Russia after the cold war, and in a way, he rested in other alliance member countries, especially America.

Keywords: NATO, Alliance, Turkey, U.S.A, Russia, Offset, Know-how

1.NATO ve Türkiye Müttefiklik İlişkisi

Truman Doktrini sonrasında Avrupa için müttefiklik zemini hazırlayan Amerika Birleşik Devletleri, 1949 yılında Avrupalı müttefikleri ve Kuzey Komşusu Kanada ile birlikte Kuzey Atlantik Paktı Örgütünü kurdu, örgütün önceliği yayılmacı bir politika izleyen Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği'ne karşı idi ve akabinde Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği ve Çin Halk Cumhuriyetinin desteklediği Kuzey Kore'ye karşı 1950 yılında Güney Kore ile müttefik olarak hareket etti. NATO üyesi olmayan Türkiye de savaş devam ederken Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin onayı olmadan asker gönderdi ve 18 Şubat 1952 yılında NATO ya dâhil oldu ve ittifaka katıldıktan sonra iktidardaki Demokrat Parti, Amerika ve dolayısıyla da diğer müttefikler ile son derece uyum içerisinde çalıştı.

27 Mayıs 1960 darbesi sonrası dünyada artan sol eğilim ve antiemperyalist düşünceler Türkiye'de de yankı bulmuş, Amerikan ve NATO karşıtı gösteriler ve gitgide dozajı artan ölçülerde eleştiriler yapılmaya başlanmıştı. Türk Silahlı Kuvvetleri, NATO'ya tahsis edilmiş ve yabancı generallerin komutası altına konulmuştu. En üst düzey Türk generalleri bile bir Amerikan Tuğgeneralinin komutası altına girmekteydi. Ayrıca Türkiye'nin NATO'ya tahsis ettiği silahlı kuvvetlerini ve NATO ülkelerinden elde ettiği silahları ve askeri teçhizatı NATO'nun amaçları içine girmeyen ulusal çıkarı için kullanması mümkün görünmüyordu. (USLU, Türk-Amerikan İlişkileri, 2000). Başka bir eleştiri noktası ise; NATO Türk ordusunu modern silahlarla teçhiz etme yerine Türkiye ye hep eskimiş silahları vermiş ve böylece Türk ordusunun her zaman NATO standartlarının altında kalmasına neden olmuştu. (USLU, 2000) şeklinde idi.

Buna mukabil, Kıbrıs da yaşanan ve her geçen gün tırmanan krizler ve Amerikan Başkanı Lyndon B. Johnson'un Türkiye ye gönderdiği mektup içeriğinde Türkiye'nin NATO üyesi bir ülke olan Yunanistan karşısında gerilim ürettiği takdirde, Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği'nin Türkiye'ye yönelik olası bir işgali karşısında, NATO'nun bu

müdahaleye çekimser davranabileceğı uyarısı, ayrıca Türkiye'nin Kıbrıs'a yapacağı müdahalede Amerika'nın NATO çerçevesinde vermiş olduğu silahları kullanamayacağını da belirtiyordu. Hatta dönemin Başbakanı İsmet İNÖNÜ Nisan 1964 tarihli Time Dergisine verdiği demeçte; “ Müttefikler tutumlarını değıştirmezlerse, Batı İttifakı yıkılabilir... Yeni şartlarda yeni bir dünya düzeni kurulur ve Türkiye de bu dünyada yerini bulur “ diyerek Türkiye'nin farklı alternatif politikalara yönelebileceğı mesajını vermiştir. Bütün bu olan biten çerçevesinde Türkiye'nin NATO üyeliğı hakkında olumlu görüş belirtenlerde vardı, en önemli savları da Mali açıdan bakıldığında Türkiye'nin NATO'dan elde ettiği faydalar ittifaka yaptığı katkıdan çok daha fazlaydı. Türkiye eğer NATO yardımı almasaydı modern, disiplinli ordu besleyemez, ekonomik gelişme çabalarından feragatte bulunarak savunması için çok daha fazla kaynak ayırmak zorunda kalırdı. (USLU, 2000).

1960-1970 arası NATO ile ilişkilerin sorgulandığı dönem olsa da ittifaktan uzaklaşmamıştır. 1974 Kıbrıs Barış Harekatı sonrasında Amerika'da bazı kongre üyeleri Türkiye'nin Birleşik Devletler ve NATO için stratejik değeri ve faydasının neredeyse sıfır derecesine indiğini belirterek Birleşik Amerika'nın artık Türkiye ye ihtiyaç duymadığını söyleyecek kadar ileri gittiler. (USLU, 2000). Bunun sonucunda da 1978 yılına kadar sürecek silah ambargosu başladı. Türkiye de misilleme olarak 1969 yılında A.B.D. ile yapılan Savunma İşbirliği Anlaşmasının ve ilgili bütün ikili anlaşmaların hukuki geçerliliğini yitirdiğini ve ülkede bulunan Amerikan Üslerinin Türk Silahlı Kuvvetlerinin kontrolüne geçtiğini bildirdi. Sadece İncirlik üssü NATO amaçlarına mahsus kullanılabilirdi.

1980 askeri darbesi sonrası özellikle Turgut Özal'ın Amerika ile oldukça yakın ilişkiler kurması Türkiye'nin NATO üyeliğini farklı boyuta taşıdı. 1983 yılında açılan Türk Hava Kuvvetlerinin Av/Önleme savaş uçağı ihalesini General Dynamics firması kazanmasının akabinde, F-16 'Savaşan Şahin' adı ile Türkiye'de montaj fabrikası (TAI) Amerika Türkiye ortaklığı ile kuruldu. Bu da Türkiye'nin NATO içerisinde silah gücü ve know-how olarak etkin konuma getirdi. 1990'lara gelindiğinde ise 1993 yılında Cumhurbaşkanı Turgut Özal'ın vefatı ve Güneydoğu'da artan terör hem NATO üyesi hem de Avrupa Birliği üyesi olan Başta Almanya gibi ülkeler tarafından satılan ve hibe/yardım yoluyla verilen silahların Güneydoğu'da kullanılmamasının istenmesi, Amerika'nın Körfez Savaşı sonrasında Kuzey Iraktaki Kürtleri Saddam Hüseyin'den koruması için kurduğu Çekiç Güç'ün teröre destek verdiği iddiaları krizlere yol açtı.

2000'li yıllarda ise Sovyetler Birliği dağıldıktan sonra NATO/(ABD) varlığını sürdürürebilmek için kendisine bir tehdit bulmak zorundaydı. 1990'lı yılların başından itibaren özellikle de 11 Eylül 2001 saldırılarından sonra bu tehdidin adı İslami terör olarak belirlenmiştir. Batı, kendi aralarında müttefiklik oluşturabilmek ve ortak savunma yapabilmek için sözde İslami terör algısı yaratarak, bunun kendisine tehdit olduğunu NATO üyelerine dayatıp, kabul ettirmiştir. NATO İslami terör bahanesiyle ilk olarak 2001'de Afganistan'a, daha sonra 2003'te Irak'a ve 2011'de de Libya'ya müdahale etmiştir. Bu bölgelerde terör, kan, gözyaşı ve istikrarsızlıklar halen artarak devam etmektedir. Netice olarak, Türkiye'nin içerisinde bulunduğu NATO ittifakının tamamının ve/veya bir kısmının, gerek NATO'nun 5. maddesine dayanarak, gerekse BM'nin 51. maddesini gerekçe göstererek, terör bahanesi adı altında, İslam ülkelerine müdahale edilmiş ve edilmektedir. Bu durum ise Türkiye'nin imaj ve algısını İslam ülkelerinin halkları nezdinde olumsuz etkilemektedir. (ÖZALP, 2018).

Türkiye'nin stratejik konumu ve 1 Mart 2003 Amerika ile yaşanan Tezkere krizi elbette NATO'da Türkiye'nin konumuna sirayet etmişti, Amerika'nın NATO'yu Orta Doğuda kendi bölgesi dışında kullanmak istemesi, Türkiye açısından birçok sakinler taşımaktaydı. Türkiye böyle bir operasyon için otomatik olarak askeri kuvvet sağlama ve toprakları üzerindeki üsleri kullandırtma yükümlülüğü altına girmek istememekteydi. Türk yöneticilerin endişe duyduğu temel şey, Batılı devletlerin bölgeye müdahalelerinin Türkiye'yi bir emrivaki ile karşı karşıya bırakarak bölge olaylarına bulaşmak zorunda bırakması ve bu şekilde güvenliğini tehlikeye düşürmesiydi. Çünkü böyle bir operasyona dahil olmak Türkiye'nin zaten hassas olan bölge devletleriyle ilişkilerini karmaşıklaştıracak ve kötüleştirecekti. (USLU, 2016).

Yaklaşık 70 yıllık müttefiklik sürecinde Türkiye NATO üyeliğinin kendisine sağladığı yararlar ile devam ettirilmesi gerektiği, lakin savunma alanında sadece NATO kaynaklarına sabit kalmayıp, kendi ihtiyaçları için aldığı/alacağı tüm sistemlerin teknoloji transferi (off-set) ile birlikte verilmesi öngörülmelidir. Özellikle Amerika müttefikliğinin ilk yıllarından beri hibe adı altında kullanmadığı, ıskartaya vs. çıkardığı silahları Türkiye ye gönderip, Türkiye'nin farklı ülkelerden alacağını öngördüğü silah sistemlerine engel olma politikası gütmekte ve koz olarak da çeşitli ambargo ve yaptırımları ön plana çıkarmaktadır. “Örneğin TAI'de üretilen F-16'nın yazılımı Amerika da üretildiği için IFF (Identification Friend and Foe) dost düşman tanıma tanıtma sistemi olarak bilinen sistem NATO üyesi Yunanistan F-16'sını dost olarak algıyordu ve uçak karşısındaki uçağa atış yapamıyordu”. Dolayısı ile Türkiye'nin kendi üretimi veya %100 teknoloji transferi ile alacağı savaş sistemlerine ihtiyacı bulunmakta ve farklı arayışlara gitmek durumunda kalmaktadır.

2.F-35 Lightning Savaş Uçağı

Uçağın evveliyatı 1990'lara dayanmaktadır, o zaman ki ismiyle JSF (Joint Strike Fighter) Müşterek Taarruz Uçağı. Amerika elinde bulunan ve kullanım ömürleri yakın gelecekte dolacak olan F-16 ve A-10 Thunderbolt savaş uçaklarını ikame edebilecek 5.nesil savaş uçağına ihtiyaç duymakta bunun için de iki büyük savaş uçağı üreticisine belirlediği şartları üzerine prototip oluşturmalarını istemektedir. Lockheed Martin firması şartlara cevap verebilen savaş uçağını F-35 adıyla hizmete sunmuştur. Türkiye 2002 yılında Amerika da imzalanan anlaşma ile yedinci katılımcı olarak bu uçağın programında yerini almıştır. Uçağın en önemli özelliği Stealth (gizlilik) olmakla beraber, bilgisayar ve uçuş sistemleri en son nesildir.

Radar izi bir kuş kadar olduğundan düşman radarları tarafından ayırt edilememektedir. Her bir pilotun kaskı ölçülerine göre hazırlanmakta ve 400.000 USD aşmaktadır. Uçağın radarı 160 km gibi mükemmel ölçüde geniş, pilot ise at-unut füzesiyle düşman kendisini görmeden imha etme şansına sahiptir. Uçakla ilgili çekinceler olmasına karşın üretim aşamasında olmayan ülkeler, sipariş sırasına girmişlerdir.

3.S-400 Hava Savunma Sistemi

Rusya'nın 1990'lı yıllarda geliştirmeye başladığı S-400 Hava Savunma Sistemi dünyadaki en mükemmel sistemlerden biri olmasının yanı sıra fayda/maliyet analizi çerçevesinde de düşünüldüğünde başarılı bir seçim olduğu anlaşılmaktadır. Bu sistem, insanlı ya da insansız her türlü hava aracının yanı sıra hem seyir (cruise) hem de balistik füzeleri imha etme kapasitesine sahiptir. Azami menzili 400 kilometre olup, ulaşabildiği en yüksek irtifa da 30 kilometredir. Taktik savaş uçakları ve cruise füzeler belli bir irtifadan yukarı çıkamadığı için, taktik balistik füzeler bu irtifaların üzerine çıkabilmekte, sistem yüksek irtifadan gelecek

tehditleri de bataryasındaki farklı füze seçenekleri ile imha edebilmektedir. Ayrıca, her hedefe iki füze kilitleyerek, eşzamanlı olarak 80 hedefi vurabilmekte, 3 bin 500 kilometre uzaklıktan fırlatılan orta menzilli balistik füzeleri imha etme kapasitesine sahiptir. Sistemin içinde yer alan bir füzenin ağırlığı 1,8 ton, uzunluğu sekiz metre ve çapı da yaklaşık 50 santimetre. Ayrıca 145 kilograma kadar savaş başlığı taşıyabilmektedir. (S-400 Füze Savunma Sistemi Nedir: 6 Soruda Türkiye'nin Rusya'dan Satın Alacağı Füzeler, 2017).

Bu sistem küresel pazarda rakibi Amerikan üretimi Patriot sisteminin gerisinde kalmış vaziyette olup; Patriotların müttefik ağı sayesinde geniş bir müşteri kitlesi bulunmaktadır. Hâlihazırda A.B.D, Almanya, Japonya, Birleşik Arap Emirlikleri, Tayvan, Hollanda, Güney Kore, Suudi Arabistan, İspanya, Yunanistan, İsrail, Bahreyn, Mısır ve Ürdün Patriot kullanmaktadır. Türkiye'ye de ihtiyaç durumlarında ittifak bünyesinde elinde Patriot olan ülkelerden gönderilen bataryalar konuşlandırılmaktadır. S-400 sistemini ise şu anda Rusya dışında Çin ve Belarus kullanan ülkeler olarak bilinmektedir. Moskova stratejik ihtiyaçları gereği bazı S-400 bataryalarını Suriye'de konuşlandırmış durumdadır. Bunun yanı sıra ön ödemesini yapan ve teslimatın yapılmasını bekleyen Hindistan ve sırası ile de Suudi Arabistan ve Bahreyn talipliler arasında bulunuyor. (Patriot mu S-400 mü? Teknik Olarak Hangisi Daha Üstün?, 2019). Sistemin en olumlu tarafların birisi de fiyatı olmakla beraber, bir batarya kompleksinin fiyatı yaklaşık 500 milyon USD olmasına karşın Türkiye ye alması için önerilen Patriot batarya kompleksinin fiyatı ise 1 milyar USD olarak göze çarpmaktadır.

4.Türkiye Açısından Zor Tercih F-35 Savaş Uçağı mı? S-400 Hava Savunma Sistemi mi?

Türkiye stratejik konumu itibariyle birçok potansiyel düşmana sahip, soğuk savaş döneminde ve sonrasında Amerika ve diğer ittifak üyelerinin gerek hibe yoluyla gerekse AKKA (Avrupa Konvansiyonel Kuvvetler Anlaşması) gibi anlaşmalar sonrası elden çıkarmaları gereken çoğunlukla çağdışı silahları kendisine verilmiş bölgede güç unsuru olan bir ülke. Kıbrıs Barış Harekatı ve sonrasında ittifak üyesi olmasına rağmen Amerika'nın uyguladığı silah ambargosu sonucu yerli silah sanayiinde kıpırdanmalar başlamış, özellikle 1980 lerin ikinci yarısından sonra F-16 Savaşan Şahin uçaklarının montajı, lisans altında Makine Kimya Endüstrisi tesislerinde piyade tüfeği üretimi, 2000'li yıllarda MİLGEM (Milli Gemi), ALTAY tankı, yerli üretim silahsız ve silahlı insansız hava aracı gibi projeler artık Türkiye'nin silah sanayi konusunda NATO'nun çağdışı kalmış silahlarına ihtiyaç duymadığını göstermektedir. Lakin günümüz ordularının artık konvansiyonel savaştan ziyade teknolojik üstünlüğe sahip olması gerektiği aşikârdır. Balistik füze sistemlerine sahip ülkeler, bunu bir üstünlük olarak gösterme çabası içerisindeyler, Kuzey Kore, Kıtalararası balistik füzeler ile Amerika'yı tehdit edebilmektedir. Dolayısı ile Türkiye'nin modern bir hava savunma sistemine ihtiyacı bulunmakta olup, elinde bulunan hava savunma silahları genelde alçak ve orta irtifalardaki tehditleri bertaraf etmek için üretilmiş ve zamanın şartlarına uyum sağlaması için modifiye edilmiş sistemlerdir. Özellikle ilk körfez savaşında Iraktan gelebilecek tehlikelere karşın bu eksiklik hissedildiğinden Amerikan Patriot füze sistemi getirilerek konuşlandırılmış bir süre sonra geri çekilmiştir. Günümüzde bu gibi tehditler artarak devam ettiğinden yüksek irtifa hava savunma sistemine ivedilikle ihtiyaç duyulmaktadır.

Bu şartlar altında Türkiye'yi zor bir karar beklemektedir, Amerikan Hükümeti son dönemde F-35 savaş uçağını, program ortağı olduğu ve yaklaşık % 6-7 oranındaki parçasını ürettiği halde S-400'ü aktif hale getirirse Türkiye ye vermemekle hatta parça üretiminden çıkarmakla tehdit etmekte, Amerika Birleşik Devletleri Başkan Yardımcısı: "Türkiye kararı

vermeli. Tarihin en başarılı askeri ittifakında kritik bir ortak olarak mı kalmak istiyor yoksa ittifakımıza zarar verecek dikkatsiz kararlarıyla bu iş birliğinin güvenliğini riske atmak mı?" demektir. (ABD ile Türkiye Arasında S-400 Restleşmesi, 2019) Burada Amerika'nın ne istediğini doğru okumak gereklidir. Bir bakıma şöyle de düşünülebilir; Türkiye daha önce de Çin ile yüksek irtifa hava savunma sistemi konusunda anlaşmaya vardı, lakin teknoloji transferi konusunda anlaşamadığı için anlaşma iptal oldu. Amerika S-400 füze sisteminin NATO standartlarına uyumlu olmadığını ve Patriot satabileceğini belirtse de bu sistem S-400 e göre hem pahalı hem de yetersiz. Amerika füze kalkanı projesinde kendisine gelecek tehditleri, Türkiye ye satacağı modifiyeli Patriot füzeleri ile bertaraf etmek istiyor, haddi zatında amaç burada NATO müttefikinin, NATO'yu düşman olarak gören Rusya'dan bu şekil teknolojik üstünlüğe sahip silah almaması, ne var ki Türkiye'nin Güney Kıbrıs'a kurulması halinde savaş sebebi sayacağı Rus Yapımı S-300 füzelerinin NATO müttefiki Yunanistan'ın Girit adasında konuşlanmış olması Türkiye'nin müttefik olarak elini güçlendirmektedir.

5.Günümüz Dünyasında Müttefikliğin Önemi

Günümüz dünyasında artık ordular topyekûn savaşa katılmayıp, küçük ve fakat etkili birliklerle düşmanlarının kritik noktalarını imha edip ona diz çöktürmek istemekte bunun için de teknolojiyi had safhada kullanmaktadır. Dolayısı ile kalabalık olmaktan ziyade teknolojik olarak üstünlük zafer kazandırmaktadır. İşte müttefiklik burada başlamaktadır, Türkiye askeri açıdan NATO'da 4.güçlü ordu (Turkey Military Strenght, 2019) konumunda, bu güç daha çok insan gücü olarak karşımıza çıkmakta ve elindeki araç gereç olarak da çoğunlukla diğer müttefiklerden kendisine verilen silahları çeşitli yıllarda modernize ederek kullanım ömrünü artırmaktadır.

NATO üyesi olduğu halde, özellikle F-16 savaş uçaklarının yazılımında sorunlar yaşayan Türkiye program ortağı olduğu F-35 savaş uçağında yazılıma dair sorunlar yaşamak istememektedir. Bu uçağa sahip bir Türkiye, yazılımını da kendi ürettiği takdirde, bölgesinde teknolojik askeri güç olarak yadsınamayacaktır. Saldırı helikopteri ihtiyacı hasıl olduğunda Türkiye'nin ana şartlarından birisi helikopterin Türkiye'de üretilmesi idi, müttefik olmadığı halde Rus-İsrail ortak yapımı KA-52 helikopter için %100 teknoloji transferi önerildi, lakin müttefik ülkelerden İtalyan firmasının teklifi kabul edildi ve teknoloji transferi % 100 seviyede değildi, görüldüğü üzere müttefik, lakin teknoloji transferi vermeyen ülke ile, müttefik olmayan ülkeden alınması düşünülen sistem, ülkenin askeri teknolojik gücünü ve bağımlılığını ön plana çıkarıyor. İşte Türkiye müttefiklerinden silah alımında teknoloji transferi konusunda adımlar atmalı, özellikle stratejik konumu ile alakalı NATO/ABD'nin ihtiyaçları doğrultusunda bu özel durumunu kullanmalıdır.

İkinci dünya savaşı sonrası iki kutuplu hale gelen dünya, bir yanda Sovyetler Birliğinin başını çektiği Varşova Paktı, diğer yanda Amerika'nın öncülüğündeki NATO, müttefikliğin iki eksenli görünümü olarak ortaya çıktı. Soğuk savaşın bitimiyle birlikte NATO başka bir kimliğe büründü, ve üye sayısını artırma yoluna giderek Baltık ülkelerini ve eski Varşova Paktı üyelerini ittifaka dahil etti, buradaki husus Amerika'nın doğuya Avrupa üzerinden bir set çekmesi olarak değerlendirilebilir. Baltık ülkeleri ve Varşova Paktı ülkelerinde konumlandığı üslere yerleştirdiği füze sistemleri ile kendisine doğudan gönderilen bir füze daha Atlantik kıyılarına ulaşmadan imha edilecek, bunun karşılığında da müttefiklik gereği üslere izin veren ülke hem Amerika'nın tepkisini çekmemiş, çekmediği gibi askeri ve ekonomik yardımlarla komşularına oranla refah seviyesini yükseltmiş, ordusunu da gelen silahlar ile (modası geçmiş

olsa da) güçlendirmiş olacaktır. Örnek olarak Polonya gösterilebilir, Varşova Paktına ev sahipliği yapan Polonya, NATO ittifakına katıldıktan sonra, ekonomik ve askeri açıdan çok önemli gelişmeler gösterdi. (Polonya, ABD'den topraklarında kalıcı üs kurmasını istedi: İsmi 'Trump kalesi' koyarız, 2018). Yalnız İsrail'in durumu buna istisna gösterilebilir, NATO veya herhangi bir ittifaka üye olmayan İsrail, Amerika ile olan yakınlığı sayesinde herhangi bir NATO üyesinin Amerika'dan alamayacağı silah ve teknolojiyi alıp kullanmakta, (F-35 savaş uçağı hiçbir müttefikte yokken İsrail bu uçak ile Suriye de operasyon yaptığını açıklamaktan çekinmemiştir). Hatta F-16 savaş uçaklarına kod yükleyebilmektedir.

6.Bölgesel Güç Olarak Türkiye

Osmanlı İmparatorluğu yıllarından itibaren dünyanın en stratejik bölgelerinden birisinde bulunan Türkiye özellikle soğuk savaş yıllarında NATO'nun güneydoğu kanadında kimi zaman müttefiklik ilişkileri çıkmaza girse de, özellikle Pentagon açısından vazgeçilemeyecek müttefik sıfatını ve bilhassa Turgut Özal döneminde NATO'dan birçok getiri kazanmış, silah sanayiini ileri seviyelere taşımıştır. Türkiye NATO üyeliğinin dışında bölgesel güç unsuru olma yolunda ilerlemekte, NATO ya alternatif olmasa da yeni ittifaklar aramaktadır. Öncelikle Çin ile anlaşma aşamasında iken iptal olan hava savunma sistemi, daha sonra İran ile yapılan anlaşmalar, nihayetinde ise Rusya'dan satın alınan S-400 savunma sistemi, Türkiye'nin NATO ya bağımlılığını azaltıcı çalışmalar olarak tasavvur edilebilir. Özellikle Amerika Birleşik Devletleri Başkanı Donald Trump'ın ve diğer hükümet üyelerinin Türkiye'nin S-400 almasına karşılık müttefikliğe yakışmayacak ölçüde F-35 savaş uçakları ile alakalı yaptığı açıklamalar Türkiye yi farklı ülkeler ile anlaşmalar yapma yoluna itecektir. Türkiye NATO üyesi olduğu ve silah envanteri NATO ya uyumlu olsa bile NATO'dan uzaklaşabilecektir. İlerleyen yıllarda özellikle Rusya ile ortak silah üretimi kamuoyunu şaşırtmamalıdır. Türkiye F-35 krizi ile gerginlikler yaşadığı Amerika'dan git gide uzaklaşıp Rusya ile yakınlaşma içerisinde girmekte ise de, bu yakınlaşma Türkiye'nin NATO üyeliğinden ayrılmasına neden olmayacaktır.

Türkiye'nin bölgesinde yegâne dikkat etmesi gerekli ülke İsrail'dir. İsrail hem tarihsel olarak hem de konum itibarı ile Türkiye ile yakın ilişkiler içerisinde bulunmaktadır. Kimi zaman kriz yaşansa da Türkiye ile İsrail stratejik açıdan birbirine yakın iki ülke konumundadır. 1990'lı yıllarda İsrail'le artan askeri ve ekonomik ilişkilerle başlayan yakınlaşma Türkiye ile İsrail arasında tıpkı Amerika ile olduğu gibi stratejik temelli bir ortaklığın başlamasına sebep olmuştur. Türkiye, İsrail için Orta Doğu'da ortak hareket edebileceği tek devlet ve aynı zamanda askeri sanayisi için iyi bir pazar olmuştur. Türkiye tarafından İsrail ise, askeri teknoloji ve işbirliği için uygun bir ortak ve Amerika ve Avrupa'daki Yahudi lobileri açısından ilişkilerin iyi tutulması gerektiği bir devlettir (GÜN, 2010). Yalnız burada dikkat edilmesi gerekli husus Güney Kıbrıs Rum Kesiminin, Levant bölgesinde doğal kaynak arama çalışmalarında İsrail ile birlikte hareket edip Türkiye yi saf dışı bırakmak istemesidir.

7.NATO'nun Güvenliği ve Türkiye

Türkiye katıldığı günden günümüze değin, her zaman müttefiklik görevini fazlasıyla yerine getirmiştir. Gün gelmiş Sovyetler Birliği ile Amerika arasında topraklarındaki füzeler için pazarlık konusu bile olmuştur. Şöyle ki; Kıtalar arası balistik füzeler veya uzun menzilli ve nükleer füze taşıyabilen uçaklar geliştirilmeden önce Türkiye Sovyetler Birliği'ne karşı NATO'nun güneydoğu kanadını savunan yegane ülke görünümündeydi ve Amerika kendi topraklarına direk tehdit olarak görmediği Sovyetler Birliği'ni Türkiye ve Federal Almanya üzerinden vurmayı planlıyordu, böylece kendisi direk zarar görmeyecek bir nükleer savaşa ilk

darbeyi kendi toprakları yerine “ Tampon” ülkelere aldırıp, Kafkaslardaki petrol kaynaklarına ve Ural bölgesindeki endüstri bölgesine nükleer bir saldırı yapacaktı. Almanya başka çaresi olmadığından şiddetli itirazda bulunsa da bu stratejiyi kabul etmiş, Türkiye ise topraklarında Amerikan üsleri olduğundan ve askeri gücü Sovyetlere karşı koyamayacağından koşulları kabullenmek zorunda kalmıştı.

Sovyetler Birliği yıkılıp, Varşova Paktı dağılsa da Türkiye'nin ittifak için önemi azalmamış, stratejik konumu itibarıyla daha da artmıştır. Etrafındaki sıcak gelişmeler Türkiye'nin önemini artırmış, gelişen askeri gücü ile ve aldığı sorumluluklar ile NATO da söz sahibi olmuştur. NATO ise ittifaka yeni üyeler katsa da bunlar askeri güç ve tecrübe olarak Türkiye kadar öneme haiz olmayıp, Amerika'nın Türkiye ye geçmişte yaptığı yardımlar gibi, kendilerine yapılacak yardımlar ile ittifaka kendilerini kabul ettirme çabası içindedirler. Kaldı ki Amerika'nın kendisine düşman gördüğü ülkelere gelebilecek tehditlere karşı NATO dolayısı ile Amerika'ya topraklarını sorgulamadan açarak, bu ülkelere karşı tutum sergilemekte ve topraklarını nükleer füze tehdidine maruz bırakmaktadırlar. Türkiye de diğer müttefikleri gibi füze kalkanı projesine topraklarını açmış lakin bu durum, radar üssü kullanılmasına izin veren NATO üyesi ülke olarak komşularına karşı güven sorunu ile karşı karşıya bırakmıştır.

Türkiye zaman ve koşullar ne olursa olsun bölgesinde güç unsuru bir olmuş, birçok uluslararası askeri otoriteye göre de NATO içerisinde nükleer silaha sahip olmasa da Amerika'dan sonra gelen orduya sahiptir. Kendine ait S-400 Hava Savunma Sistemi ve F-35 Savaş Uçağı ile bölgede caydırıcılığı artacak, kazanacağı birikimlerle NATO içerisinde daha saygın hale gelecektir.

Sonuç olarak Türkiye'nin ivedilikle hava savunma sistemine ihtiyacı bulunmakta ve bunu da en uygun şekilde S-400 ile karşılamaktadır. Türkiye F-35 savaş uçağı için ise daha tasarım aşamasında iken katılmış, son kerteye gelinmiş ve teslimatı için zaman verilmiş bir müttefikler Amerika'nın son dönem politikası kestirilemese de F-35 savaş uçağı Türkiye'ye teslim edilecektir. Türkiye NATO içerisinde askeri tecrübesi ve stratejik konumu itibarı ile vazgeçilemeyecek kadar değerli bir müttefikler.

KAYNAKLAR

- Abd ile Türkiye Arasında S-400 Restleşmesi. (2019, 04 03). 04 29, 2019 tarihinde [www.bbc.com: https://www.bbc.com/turkce/haberler-turkiye-47785542](https://www.bbc.com/turkce/haberler-turkiye-47785542) adresinden alındı
- Gün, M. (2010, 01 15). Bölgesel Güç Türkiye. 05 02, 2019 tarihinde BİLGESAM: <http://www.bilgesam.org/incele/1284/-bolgesel-guc-turkiye/#.XMtJnOgzbDc> adresinden alındı
- Özalp, M. (2018). Fayda ve Zararlar: Çıkmakla Kalmak arasında Türkiye NATO ilişkileri. Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 417. 04 27, 2019 tarihinde <http://dergipark.gov.tr/download/article-file/602814> adresinden alındı
- Patriot mu S-400 mü? Teknik Olarak Hangisi Daha Üstün? (2019, 04 2019). 04 28, 2019 tarihinde <https://tr.euronews.com: https://tr.euronews.com/2019/04/04/patriot-mu-s-400-mu-teknik-olarak-hangisi-daha-ustun> adresinden alındı
- Polonya, ABD'den topraklarında kalıcı üs kurmasını istedi: İsmi 'Trump kalesi' koyarız. (2018, 09 19). 05 01, 2019 tarihinde <https://tr.sputniknews.com: https://tr.sputniknews.com>

<https://tr.sputniknews.com/dunya/201809191035262864-polonya-abdden-us-kurmasini-istedi/> adresinden alındı

S-400 Füze Savunma Sistemi Nedir: 6 Soruda Türkiye'nin Rusya'dan Satın Alacağı Füzeler. (2017, 12 29). 04 28, 2019 tarihinde www.bbc.com: <https://www.bbc.com/turkce/haberler-dunya-41239094> adresinden alındı

Turkey Military Strenght. (2019, 04 30). www.globalfirepower.com: https://www.globalfirepower.com/country-military-strength-detail.asp?country_id=turkey adresinden alındı

Uslu, N. (2000). Türk-Amerikan İlişkileri (s. 196). içinde Ankara: 21.Yüzyıl Yayınları.

Uslu, N. (2000). Türk-Amerikan İlişkileri (s. 197). içinde Ankara: 21.Yüzyıl Yayınları.

Uslu, N. (2000). Türk-Amerikan İlişkileri (s. 198). içinde Ankara: 21.Yüzyıl Yayınları.

Uslu, N. (2000). Türk-Amerikan İlişkileri (s. 200). içinde Ankara: 21.Yüzyıl Yayınları.

Uslu, N. (2016). Çatlak İttifak:1947'den Günümüze Türk-Amerikan İlişkileri (s. 424). içinde Ankara: Nobel Yayın.